

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Dumine'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu s'eu
28 franci.

Anulu XLII

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 77.

Joi, 27 Septembrie | 9 Octobre

1879.

Cu 1-a Octobre stilu vechiu 1879 s'a inceputu
un nou abonamentu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

pentru cuartallulu alu IV-lea 1879 cu conditiunile din
fructariu.

Rogamu pe domni acia, alu caroru abonamentu
expira ou 30 Sept. st. v. 1879, ca se grabesca cu re-
noirea lui, ca se li se p'ota tramite foi'a regulatu.

Domni noui abonanti sunt cu deosebire ro-
gati a ne tramite adresele dloru esacte, aretandu
si post'a cea mai apr'ope de loculu, unde locuiescu.

Scrisorile sunt a se adressa la Redactiunea
„Gazet'ei Transilvaniei“.

Esemplarie complete dela inceputulu
anulu se mai afla.

Brasiovu, 8 Octobre / 26 Septembrie.

Mane va avé locu deschiderea solemnela a par-
lamentulu centralu austriacu. Imperatulu incun-
giuratu de archiduci, de toti Episcopii, membri ai
camerei domniloru (Herrenhaus) si de cas'a s'a mi-
litara si civila va ceti discursulu tronulu.

Prim'a ora dupa siése spre-diece ani de experi-
mente nefructifere se vedu earasi adunati la unu
locu reprezentantii tuturoru popóreloru acelu tieri,
cari dela 1867 incóce p'orta numirea specifica de
„Cislaitani'a.“ Cehii Boemie cari in acestu lungu
intervalu au statu la o parte in resistentia passiva
pasiescu earasi pe aren'a parlamentara si deodata
cu ei isi tiene intrarea in Reichsrath unu spiritu
nou, p'ena acuma puçinu cunoscutu si semtitu in
viciati'a constitutiunala dualistica, spiritulu egalei
indreptatiri nationale, alu impacarei cu diferitele
natiunalitati ale tieriei.

In adeveru din momentulu candu deputatii cehi
s'au decisu a trece peste pragulu parlamentulu din
Vien'a, ei au declarat resbelulu spiritulu supre-
matisticu care domnea p'ena acuma in representan-
tia imperiului si a fostu claru ca acest'a va fi
invisu.

Nu voimu se dicemu ca Cehii au trebuitu nu-
mai se se arate spre a face se cada supremati'a
germana, nu, ei se afla acuma abia la inceputulu
luptei, dela a careia bunu rezultatu potu spera de-
laturarea sistemulu apesatoriu, d'ér' faptulu ca s'au
decisu a straplanta lupt'a in parlamentu si impre-
gura:le sub cari au luat ac'est'a decisiune lasa a
se prevedé invingerea finala a principiulu egalei
indreptatiri in Austri'a.

Amu merge prea departe candu amu sustiené
ca ceea ce se petrece acuma in Austri'a ar' pro-
veni numai diutr'o deosebita simpatia a comitelui
Taaffe pentru Cehi, séu ca barbati de statu cari
conducu astadi destinele cislaitane ar' fi entusias-
mati pentru vreo idea ca aceea: a face din Austri'a
o putere slava. Aci nu mai e vorba de unu nou
experimentu, ci reactiunea ce se prepara acuma in
contra sistemulu actualu dualisticu vine de sine,
este o necesitate produsa prin desvoltarea interi'ora
a statulu si ori si ce guvernulu lealu façia de in-
teresele de consolidare interi'ora a imperiului, ar'
trebui se tiena contu de dens'a tocmai asia ca si
ministeriulu Taaffe.

In anii trecuti, barbati de mare influentia la
Curte nu numai odata au disu ca'tra Cehi: intrati
in Reichsrath si veti vedé ca aci prin numerulu si
capacitatea deputatiloru vostri veti ajunge mai iute
la scopulu de a dob'endi modificarea constitutiunei
actuale in favorulu vostru. Acuma Cehii urmandu
acestui consiliu nu numai ca satisfac unei dorint'e
a multoru ómeni de statu austriaci, ci implinescu
totodata o datoria ca'tra monarchia si popórele ei
candau asupra-si a face se falfaie stindartulu egalei
indreptatiri in parlamentulu dela Vien'a.

Unu diuariu francesu, de care facemu amintire
mai la vale, dise, ca dualismulu e lovitu de m'orte
in principiulu seu si ca numai in ac'est'a gasesce
causa retragerei comitelui Andrassy. In adeveru

ca in momentulu candu Andrassy dispare de pe aren'a
politica, se introduce in Camerele din Vien'a unu
altu principiu diámetralu opusu celui dualisticu,
care culmineza in supremati'a de rassa neamtio-
maghiara.

Foile maghiare opositionale au totu dreptulu de
a fi ingrigeate de mersulu acest'a alu lucrurilor
si de a plange asupra parlamentarismulu ungaru
care a decadiutu atatu de multu tocmai intr'unu
momentu candu in Austri'a se incepe o noua era
parlamentara, mai impuitoare si mai grandioasa ca
ori si candu. Este in totu casulu unu semnu pu-
çinu favorabilu pentru dualismulu ca, cumu dise
„Pesti Naplo“, celoru din Austria nu le mai pasa
de diet'a ungarésca, ca se facu actiunile cele mai
insemnate, solutiunea cestiunei orientale, ocuparea
Bosniei si a Novibazarului, retragerea comitelui An-
drassy, fara ca cineva se-o mai intrebe si pe ea.

Dér' diet'a ungarésca va fi lipsita pe viitoriu
si de tota influentia morala ce-o mai avea asupra
Reichsrathulu trecutulu suprematistu, pe care nu-o
mai p'ote exercita astadi façia de parlamentulu care
representa tote popórele Austriei. Nu mai e se-
cretu pentru nimenea ca diet'a din Budapest'a este
espressiunea numai a unui conglomeratu de partida
compusu din favoriti ministriului Tisza. Acuma
imputa foile maghiare si acelu deputati maghiari
din cari se compune mai exclusivulu diet'a din Pest'a,
ca nu sunt alesii poporulu.

P'ena candu Meghiarii cu ajutoriulu unui Reichs-
rath necompletu, in care era tare si mare clic'a
cumetrileru decembristi, poteau predomni in mo-
narchia, a mai mersu cumu a mersu, d'ér' ce va fi
in viitoriu, candu cumpen'a va fi mai grea in
Austri'a si Maghiarii se voru vedé isolati, fara
spriginu in intru si in afara?

Cronic'a evenimentelor politice.

„In loculu ideiloru domnescu ómeni, in loculu
entusiasmulu egoismulu in politica, si patriotismulu
numai e unu sanctuariu, de care se p'ote apropiá
cineva ca la sant'a cuminecatura numai cu sufletu
curatu, ci adeseori numai o calculatiune, cu care mergu
la t'ergu politici; guvernulu nu e servitoriulu na-
tiunei, ci dincontra, si ministrii n'au inaintea ochi-
loru binele publicu, ci grati'a Curtii si binele pro-
priu; diet'a nu se straduiesce de a crea legi bune
si a tiené in ordine finacele, ci si petrece cu lupte
de partidu si contribuie cu promptitudine la rui-
nulu financiaru si economicu alu statulu si alu sin-
guratulu; deputatii nu sunt alesii po-
porulu, ci ai guvernulu si se presenta numai
fictione juris ca tribuni ai poporulu, d'ér' si atunci
nu le pasa de interesele poporulu, ci cauta favo-
rulu guvernulu si tremura inaintea biciulu minist-
trulu-presiedinte“. . . Cu aceste cuvinte saluta
„Pesti Naplo“ dela 2 Octobre redeschiderea sessi-
nei dietale Noi n'avemu de a adauge nimicu la
cele de susu, vomu aduce aminte inse la timpulu
seu foi'e maghiare, care in altu locu lauda pe Un-
guru, „pentru ca a sciutu se si supuna popórele
de ginta straina, cari sunt in majoritate, si inca fara
intrebuintiare de fortia (sic!)“ — i vomu aduce
aminte de afirmatiunea s'a de astadi, ca deputatii
adunati in cas'a din Sándor-utca nu sunt alesii
poporulu.

Astadi, Mercuri se va incepe in Camer'a
Romaniei discussiunea asupra raportulu
unicomitetulu delegatiloru diferiteloru
sectiuni, chiamatu a se pronuntia asupra
modulu cumu are se se revisuiesca art. 7 din
Constitutiune. In siedinti'a dela 22 Sept. v. d.
Giani a datu cetire acestui raportu, pe carelu
publicamu mai josu. Comitetulu delegatiloru a vo-
tatu cu-o majoritate de 6 membri in contra numai
a d-lui C o n t a proiectulu de revisuire alu guver-
nulu cu puçine modificatiuni ne esentiale. Obser-

vamu ca pentru ca proiectulu se fia primitu se re-
cere o majoritate de doue treimi a deputatiloru.

„Neue freie Presse“ publica o corespondintia
din Budapest'a, care arata rezultatele visitei lni
Bismarck intr'o lumina forte nefavorabila. Mai
multe Escelentie, cari au fostu la Vien'a si au
datu si pe la Curte, se fi adusu de acolo scirea ca
Bismarck cu tota bunavointia lui Andrassy
n'a reesitu a incheia o aliantia cu Austro-Ungari'a
si ca a plecatu maniosu dela Vien'a,
din care cauza domnesce mare iritatiune in casin'a
nationala din Pest'a. Caus'a ca Bismarck n'a scosu
la cale nimicu, se fia o persóna inalta, care are
mare influentia si este pentru aliantia cu Russi'a
si Françia. Cancelariulu germanu se se fi supe-
ratu forte asupra politicei nedecise austro-ungare si
se se fi hotaritu a se impacá earasi cu Gorciacov.

Versiunile asupra rezultatelor visitei lui Bis-
marck sunt forte multe. „Journal des Débats“
dela Paris intielege situatiunea astfelu, ca acuma
Austro-Ungari'a va deveni o po-
tere slava, care isi va stramuta punctulu de
gravitare totu mai multu spre Orientu si va face
concurrentia celeilalte poteri slave, Russiei. Numit'a
foia se mira numai asupra bucuriei ce-o manifesta
ce-i din Budapest'a. Déca Austro-Ungari'a va de-
veni in adeveru o putere slava, ce va fi atunci din
elementulu ungarescu? Principiulu dua-
lismulu a fostu lovitu de m'orte si
credemu, ca ac'est'a e causa adeverata a retragerei
comitelui Andrassy. Noi, Francesii, dice in fine,
n'avemu se ne tememu de rezultatele intalnirii lui
Bismarck cu Andrassy, deórece Françia si Austro-
Ungari'a s'au asigurat ca va pastrá un'a alteia
amicitia s. c. l.

Organulu cancelariulu Bismarck „Norddeutsche
allg. Ztg.“ respundiendu la unu articulu alu dia-
rulu rusescu „Golos“, in care se dice, ca Russi'a
a fostu mai de multe ori in stare izolata, ceea ce
inse nicidecumu nu a contribuitu de a-o slabi, ci
ia folositu inca, espune in puçine cuvinte relatiu-
nile de p'ena acuma dintre Prussi'a si Russi'a.
Pentru insemnatatea istorica a acestei espuneri es-
tragemu si noi din articulu foiei germane urma-
toarele:

„Afirmatiunea lui „Golos“, — dice „Nordd. allg.
Ztg.“ — ca Russi'a ar' fi trecutulu in timpulu din
urma de repetite ori prin period'a „isolarei absolute“,
dovedesce numai, ca memori'a Russiloru pentru
serviciile facute de amicii loru este forte slaba.
Ca in resbelulu Crimeei, candu Prussi'a atunci
puçinu puternica a sciutu se resiste tuturoru ame-
nintiariloru coalitiunei si a pastratu p'ena la finitu
neutralitatea s'a binevoitoare pentru Russi'a asia
a statu Prussi'a si la 1863 langa Russi'a si a trebuitu
se suferé atacurile si amenintiarile ambasadoriloru
occidentali. Coalitiunea polonistore dela 1863 nu
s'a nimicitu numai de resistentia Russiei, ci de
resistentia Russiei aliata cu Prussi'a. Déca Prussi'a
nu s'ar fi tienutu atatu de strictu de intielegerea
cu Russi'a, atunci situatiunea probabilu ca ar' fi
fostu alt'a. Nu este adeveratu, ca Russi'a in se-
cululu acest'a p'ena in timpulu mai nou ar' fi fostu
vreodata izolata in Europ'a: Prussi'a si cu ea
amicii Prussiei din Germani'a au tienutu in-
totdeauna cu ea. A trebuitu se vina press'a
rusesca polilica de astadi cu limbajulu ei crudu
si puçinu sinceru celu p'orta dela congressulu din
anulu trecutulu in contra Germaniei, spre a ignorá
si a face se se clatine aceste relatiuni. Nu
voimu se mai memoramu ajutoriulu ce l'a datu
Prussi'a Russiei la pacea dela Adrianopole 1829
si spriginulu ce l'a datu in resbelulu polonesu la
1831; d'ér' generatiunea actuala in Russi'a nu va
fi uitatu inca, ca ca si la Congressulu dela Berlinu,
asia in crisele europene dela 1854, 1855, 1863
Russi'a n'a fostu niciodatu „de totu izolata“, ci a
avutu totu deauna in partea s'a pe Prussi'a res-
pective pe Germani'a Déca amicii lui „Golos“ nu

mai punu pretlu pe acéstá, atunci trebuie se-o a scrie numai portarei loru proprie, déca Germani'a va cauta asi aflá spriginulu celu avea in relatiunile sigure recipróce cu Russi'a, in alta parte, spre a asteptá apoi linistitu se véda, déca politic'a russésca va luá pe viitoriu o desvoltare amicabila séu ostila in contra Germaniei. Politic'a Germaniei va fi si remané sub tóte impregiarile o politica inbitóre de pace (?) si va cautá de aceea numai, si numai aliántié iubitóre de pace. Déca „Golos“ si consoéii sei sunt de parere, cá trebuie se faca unu servitiu patriei loru prin aceea, cá ofenséza si gonescu pe singurulu amicutare si siguru, pe care potea se conteze Russi'a, atunci este in adeveru probabilu, cá pe calea pe care au apucatu voru poté ajunge la acestu scopu.“

Declaratiunile aceste „sincere“ ale fóiéi bismarckiane se potu luá in doue intielesuri, cá o amenintiare séu cá unu feliu de provocare a restabili earasi bunele relatiuni de mai inainte si a nu lasá, cá statele péna acuma atátu de amice, se se instraineze. Póte cá cancelariulu Bismarck nu a reesitu cumu a doritu la curtea de Vien'a si acuma voiesce se se impace din nou cu Gorciacov. Cine scie ce-o se mai ésa la lumina dupa ce va avé locu si intrevederea cancelariloru nordici, cari se astépta cá siguru in scurtu timpu. Bismarck are in totu casulu planuri mari.

„Deutsche Ztg.“ din Vien'a pledéza pentru o intielegere cu cabinetulu italianu in sensulu unei aliántie austro-germano-italiane. Lig'a de pace a Europei centrale ar' fi atunci completa, esclama nunit'a fóiá. Austro-Ungari'a, dice, are acelasiu interesu cá Itali'a de a nu lasá cá Russi'a se strabatu péna la marea mediterana, de alta parte este in interessulu ambeloru state a nu lasá cá influinti'a anglo-francesa se devina prea mare in Tunis, Egiptu, Siri'a, asemenea cá comericiulu din Orientu se nu ajunga cu totul in manile acelorú poteri occidentale. „D. Z.“ considera faptulu, cá noulu ministru de esterne br. Haymerle a mersu in persóna la Rom'a, cá se-si céra scrisorile de creantia cá ambasadoru, cá unu inceputu de apropiare, la care regele Italiei a respunsu dandu baronului Haymerle marea cruce a ordinului S. Mauritii si Lazaru.

Intr' aceea scrie unu prussianu, care s'a intorsu dela Rom'a, in „Nat. Ztg.“ cá Italianii au simpatia pentru aliántia cu Franci'a si cá visit'a princ. Bismarck la Vien'a se considera in Itali'a cá o intentiune din parte-i de a bagá pe Austri'a in strimtóre. Italianii ar' vedé bucurosú isbucindu unu resbelu între Russi'a si Austri'a s. c. l.

Nu de multu s'a pronuntiatu si eremitulu dela Caprer'a G a r i b a l d i in cestiunea Evreiloru din Romani'a. Diuarulu „Lucifero“ publica o scrisóre ce a adresat'o betrénulu generalu cunoscutulu filoromanu cav. Enrico Croce in cestiunea acést'a. Scrisórea, ce o reproducemu dupa „Bin. Publ.“ e datata dela Civitavechi'a 24 Augustu si suna asia:

„Scumpe Croce! „Cestiunea Israelita in Romani'a nu e altceva de cátu o insidiósa cursa bismarckiana, fabricata in aceea négra fauraria unde se facu rusinósele terguri de popóre libere. Bismarck, demnulu continuatore alu operei lui Arminiu si inversiunatulú dusmanu alu numelui si sangelui latinu, are asta-di ochii atintiti asupra bieteii Romanie si a decretatu desmembrarea ei in favórea Austriei ce e scósa dupa vechia'i temelia si impinsa pe fatalulu povérnisu ala Marii Egea. Déca Revolutiunea nu va opune formidabilulu seu veto, vomu vedé pe interesant'a nóstra Romania — sange din sangele nostru si osu din ósele nóstre — aruncata in bratiéle acelei Austrii sub alu carei viclénu si intunecosu protectoratu se afla deja. Si Itali'a si Franci'a nerecunoscéndu independenti'a fratiloru nostrii de la Dunare ajuta, fara se 'si dé sém'a déru in modu irevocabilu, manoperile liberticide ale celorú doi inamici ai lorú neimpacati si seculari. O Germania uita cu provinciile nordice ale Austriei, o Austria rotundita si ingrasiata cu provinciile Slave-Grecesci de la marea Egea si cu cele Romanesci de la Dunare, acést'a iusemnéza unu periculu si o amenintiare perpetua pentru Itali'a, pentru intrég'a Lume Latina. Este de trebuintia déru de a veghiá si de a tiné ochiulu asupra uneltitorulu lui Bismarck, de a desmascá apoi pe acei Israiliti complicitii sei cari incarnéza ucigatórea'i gandire prin „Aliántia Universale“ ce dela ei isi lea numele. Pentru tóta vietia, Alu teu G a r i b a l d i.“

Raportulu comitetului delegatiloru Camerei

asupra revisuirii Constitutiunei romane.

Domniloru deputati! Comitetulu delegatiloru d-vóstre, chiamatu a se pronuntia asupra modulu cum are se se reviseasca art. 7 din Constitutia nóstra, si compusu din subsemnatulu, delegatu alu sectiunei I, d. Stefan Rosetti-delegatul sect. II, d. Const. Boerescu delegatul secti. III, d. Vasile Conta, delegatul sect. a IV, d. Gheorghe Chitiu, delegatul sect. V, d. Pana Buescu, delegatul sect. VI, si d. Dimitrie Caprénu, delegatul sec. VII, intruninduse in diu'a de 15 ale curentei si constituindu-se sub presiedinti'a d-lui G. Chitiu, secretarii d. V. Conta si d. Capreanu, a procedatu de indata la luarea in consideratiune a proiectului guvernului inaintatu noue cu mesagiulu Domnescu si ne întâmpinandu vr'o impotrivire alta de cátu aceea firésca si bine indicata a d-lui Vasile Conta, a caruia opiniune a fostu pentru nerevisuirea articolului deferitu noue pentru a'lu revisui, comitetulu, in intregulu seu, cá organu fidelu alu sectiuniloru mandante, a luatú in consideratiune acestu proiectu gasindulu pe deplinu corespunditoriu necesitatiloru nóstre nationale, economice si politice. In urma pasindu la discutiunea pe paragrafe, s'a admisu cu unanimitate principiulu din capulu articolului, ear' pentru paragrafe propuindu-se amendamentele sectiuniloru respective, discutandu-se si admitendu-se in acordú cu guvernulu acelea, care nu alterau nici spiritulu, nici esenti'a proiectului, comitetulu in majoritatea de siése membri contra unulu, pe care amu avutu onóre de alu indica mai susu, a votatu proiectulu in totalu, supuindu'lu prin organulu meu aprobarei d-vóstre.

Dloru deputati, multa si pe diferite tonuri s'a revendicatu suveranitatea nóstra nationala in resolvarea acestei cestiuni grave si spinóse, fara a se observá cátsi de puçinu, cá densa nu a fostu de locu usurpata de cine-va, si cá, déca cum-va ar' fi fostu in ceva atinsa, apoi de siguru nici eu, cá vechiu membru alu partidului nationalu liberalu, nici guvernulu actualu, atátu de cunoscutu de tiér'a intréga, nu ar' fi fostu in stare se céra respingerea unei atare revendicatiuni, déca dens'a nu era efectulu unei pure imaginatiuni. Spre acestu finitu, fia'mi permisú, dloru deputati, a ve aminti in puçine cuvinte, ceea ce s'a petrecutu in privinti'a acestei cestiuni in sinulu parlamentului trecutú si actualu.

Camerile trecute, atunci candu li s'au notificatu prin organulu guvernului dispositiunile congresului europénu, incheiatu la Berlin, au decisu in deplin'a lorú suveranitate si cu intieptiunea care a caracterisatu totu-d'auna natiunea Romana, in timpurile grele prin care a trecutú, cá primescu si recunoscú acelu tratátu internationalu. Dér' ele au facutu ceva mai multu, si acést'a totu neabdicanu din omnipotenti'a nationala, castigata prin sangele versatu pe campiile Bulgariei, au executatu prin anexarea Dobrogei, care era de competinti'a lor de a o face, acea parte din tratátu, declarandu cá in privinti'a modificarei art. 7 se voru convocá Camerile de revisuire conformu art. 129 din Constitutiune. Eata unu faptu complectú si indeplinitu in cea mai absoluta suveranitate de natiunea legala, care 'si-a terminatu mandatulu seu; si nu credu, dloru deputati, cá o natiune se umileste atunci, candu ea cantarindu'si necesitatile sale, isi exercita unu dreptu, pe care si la datu insasi prin pactulu seu fundamentalu. Deci dér' Camerile trecute, intr'unu modu necontestatu, au diferitu articolulu din Constitutiune, spre a se revisui de Camerile actuale, atátu din punctulu de vedere alu necesitatiloru nóstre interióre, cátu si spre a face omagiulu realu principiului stabilitu de marele Areopagu Enropénu.

La 22 Maiu, aflandu-ne, noi Camerele de revisuire, in plenitudinea misiunei nóstre parlamentare si usandu de dreptulu de initiativa acordatu prin Constitutiune, s'au prezentatu doue proiecte: unulu de nerevisuire, ear' cele-laltu de revisuire. Era firescu cá celu d'antaiu se se respinga cu o majoritate atátu de semnificativa, tiér'a simtise si continua de a simti, cá nu printr'o dispositiune, care ar' fi potutu da locu la banueli de intolerantie religióse atátu de neintemeiate, isi póte conserva nationalitatea si esistenti'a s'a politica; ci prin legi civile si economice de natura a-o face se traiésca prin ea insasi si se resiste la ori-ce isbire séu sdruncinare 'i-ar' veni din laintru séu din afara. Era óre inse totu asia de firescu se se respinga si proiectulu de revisuire propusu din initiativ'a acestei Camere? De siguru cá nu.

Caus'a respingerei exista in proiectu chiaru: elu perduse din vedere, cá urmá se fia asternutu, nu numai pe principiile de proclamatú, ci si pe executarea acelorú principii in limitele facultatiloru nostre nationale; era incomplectú, cáci inlaturá partea internationala de la care au procedatu atátu Camerele trecute, care ne-au datú mandatulu, cátu si cele actuale care sunt chiamate se'lu executate; era periculosu pentru insusi esistenti'a nóstra politica si nationala, cáci ne espunea la unu viitoru precariu si incertu, pe candu tier'a 'si cauta o positiune bine definita. Ei bine, d-loru deputati, lucrurile fiindu astu-feliu, ce era de datori'a nóstra se facemu? Se dicemu óre, cumu s'a sustienutu in sinulu acestui Parlamentu, cá mandatulu nostru a incetatú? Dér' acést'a ar' constitui o curata abdicare la misiunea sacra cu care suntemu investiti; ar' fi ceva mai multu, ar' fi o nesocotintia, din punctulu de vedere constitutionalu, fácia cu cei-lalti fac-

tori legislativi, precum este Senatulú si puterea executiva, care cá si noi au de o potriova dreptulu de initiativa.

Astadi guvernulu ne presinta unu proiectu, care contine intr'insulu fructulu unoru laboriöse trudiri pentru a combiná ambele elemente cerute in resolvarea acestei cestiuni, adica interesele nationale si exigentiile diplomatiei europene. Naturalisatiunea individuala si prin lege speciala, dreptulu asupra proprietatii rurale, care este stilpulu avutiéi nóstre si temeli'a sistemului nostru electoralu rezervatu numai Romániloru si celorú naturalisati romani; inlocuirea dreptului de optiune pentru strainulu nascutu pe pamentulu romanesc prin acela de a cere naturalisarea cu dispensa de stagiú; obligatiunea pentru ori-care supusu romanu de a cere impamentenirea la Corpurile Legiuitóre; regularea Statului civilu si politicu alu locuitoriloru din Dobrogea, pe care amu declarat'o prin Camerile trecute cá facéndu parte din Romani'a, tóte aceste dispositiuni contienute in proiectulu acést'a sunt de natura, credu d-loru deputati, a ocroti in destulu nationalitatea nóstra; cáci precum nu ar' fi trebuitu se credemu in anulu 1866 cá prin mesur'a prohibitiva de drepturi politice introduse in Constitutiunea nóstra, natiunea romana era la adapostu si garantata in contra ori-carui atacu din afara séu din laintru, totu asemenea credu de datori'a mea, cá romanu si mandataru alu tieréi se afirmu, cá nu prin dispositiunile constitutionale, ori-cátu de prevedietóre ar' fi ele, déca nu ar' fi desvoltate prin legi posterióre puse in armonia cu principiile stabilite intr'énsa, se póte consolidá o natiune pe térémulu economicu si nationalu.

Viitorulu 'si are partea s'a insemnata. Constitutiunea arata, si natiunea, care traiesce printr'insa, muncesce si devólta. Eata ideile cuprinse si bine codificate in proiectulu de fácia, intru cátu privesce interesele nóstre interne cu admiterea la impamentenire fara distinctiune de religiune.

(Va urmá.)

Servitiulu de statu in Transilvani'a si Ungari'a

— Sub acestu titulu primiramu unu micu articulu, care se ocupa cu cestiunea, de ce in Transilvani'a si Ungari'a Romanii nu sunt primiti in servitiulu statului. Deunadi dicea unu domnu corespondentu álu nostru, cá natiunea maghiara a devenitu o natiune de ampioiati par excellence si adause: Unde se mai póta incapé in servitiulu statului vreunu Romanu, candu pentru cáte unu singuru postu sunt sute de competenti unguri, avisati la budgetulu statului. Articulu memoratu inca recunósce, cá dela 1867 încóce nu mai era nici unu postu rezervatu pentru Romani, ci tóte numai pentru fiii natiunei maghiare, dér' sustiene, cá caus'a principala, cá Romanii se vedu delaturati cu totulú dela functiuni, ávemu se-o cautamu in noi iusine. Dupa o mica introducere scriitoriulu dice:

Servitiulu de statu, care se dá in Ungari'a mai multu cu respectu la nationalitate decátu la capacitate, ar' fi pentru doritorii de posturi maghiari, mai alesu aci in Transilvani'a, fórté greu din causá necunóscerei limbei poporului, care forméza majoritatea precumpenitóre a locuitoriloru, adeca a limbii romane — déca noi Romanii nu amu face se li se usiureze. Cumu se póte, noi se le usiuramu lorú servitiulu? Firesce, si eaca cumu:

Indata ce unulu are a se adressá cátra o deregatoria de statu, numai decátu ilu vedi, cá nu ti-o incepe pe nemtie séu pe ungerie, cá nu cumva se fia respinsu cu cererea din caus'a limbei: De aici urméza, cá pe la noi potú functiuná ampioiati, cari nu intielegu o bóba romanescé. De aici mai urméza, cá limb'a romanésca nu se considera de conditio sine qua non, candu e vorb'a de a castiga unu postu intrunu tienutu locuitu de romani. De aici urméza, cá inteliginti'a romana nu póte functiuná in servitiulu statului, unde limb'a ei maternu nu se aude. De aici urméza, cá si puçiniú functiuari de nationalitate romana se potú delaturá. Si din tóte acestea urméza multe rele, multe dano pentru poporulu nostru, care nu se vá mai poté intielege de locu cu functiuarii de statu, ci va fi silitu si in cele mai mici afaceri a'si plati unu interprete.

Dér' nu numai candu ne adresamu cátra deregatorii de statu, ci si in documente, contracte, etc. ne folosimu desu de limb'a straina, germana si maghiara, cá si caudu documentele ar avé in acelu limb'i mai multa valóre. Intru atáta a recitu amóre cátra limb'a materna!

Asia déra in noi insine ávemu mai antaiú cautamu causele delaturarei nóstre dela functiuni a totalei ignorari a limbei nóstre, unde cunoscenti' perfectá a ei ar' trebui se fia indispensabila. Ce mirare déra, cá unu romanu, ori cátu de cuallificatú si cunoscutu trei limbe, nu póte castigá unu postu in servitiulu statului, precandu maghiarulu din ori ce unghiu alu tieréi, avendu cunoscenti' unu ei singure limbi, este aplicatu ori unde

in Ungari'a cá si in Transilvani'a, si nici cá-lu dóre capulu de limb'a celoru trei milióne de romani dedati a se addressá cá tra orice veneticu in limb'a straina.

V.

Damu locu mai josu unei corespondintie din partile Mesesiului, care se ocupa cu starea protopopiatelor de pe acolo. Déca lurarile pe acolo stau in adeveru asia, cumu sunt descise in acést'a corespondintia, apoi este timpulu supremu cá autoritatile bisericesci gr. cat. se intrevina si se saneze reulu péna ce inca nu a luat dimensiuni mari. Atragemu dér' atentiunea loru asupra plangerilor de mai la vale. D. corespondentu atinge totodata o córda delicata facédu alusiune la púginele informatiuni ce strabatu in publicu asupra celoru ce se intempla in sinulu bisericeii unite. In adeveru o cestiune cá aceea a arondarei protopopiatelor nu trebuia se remana secreta, déorece ea intereséza in aceea-si mesura si pe mireni. Aci ajungemu earasi la altu punctu si mai delicatu, pe care la atinsu mai in urma unu d. corespondentu din Déessi si care privese dorinti'a generala a Romaniloru uniti pentru reactivarea sínódelor mixte si punerea in practica a autonomiei bisericesci, ce-o posedu de iure. Cestiunea acést'a e un'a din cele mai grave dintre tóte câte preocupa astadi spiritele celoru, cari voiescu in adeveru binele poporului romanu de confesstunea gr. cat. si ne vomu tiené de o datoria cá se-o supunemu din nou discussiunei generale.

De pre valea Siboului in Septembrie 1879.

Domnule Redactoru! In 1 Sept. si dilele urmatorie s'a dusu in deplinire in Blasiu la Metropolia unu actu fórté momentosu Intielegu arondarea protopopiatelor. E dreptu, cá noue laiciloru nu ne este permis a ne dá parerea in asemenea cestiuni, dovéda cá s'a facutu fora de a si sci noi ceva despre lucrulu acest'a. Póte de aceea nici diaristic'a nóstra nu inregistréza nimicu despre adunarea mare tienúta in caus'a acést'a in Blasiu. Eu inse in sperare cá mi-a iertá Dieu pecatulu si dóra nu voiu cadé sub anatema, cá cutezu a' mi redica vocea in lucruri eclesiastice, cari mai multu séu mai pucinu ne intereséza si pe noi laicii, 'mieau voie Dle Redactoru a ve impartasi ceva si despre rotundirea tracturiloru protopopesci de pe la noi asia, dupa cum sum bine informatu. Mai inainte inse voiu insemná pre scurtu starea protopopiatelor nóstre din partea acést'a, dupa aceea voiu spune, cá ce amu asteptatu noi cu totii dela organizarea protopopiatelor si in urma voiu aratá cá ce amu dobénditu, pentru cá numai asia 'si va poté face lectorulu idea despre starea nóstra.

In partea acést'a a Mesesiului au fostu urmatoriele tracte protopopesci: Tractulu nostru alu Dregei, tractulu Miluanului, tractulu Almasiului si tractulu Morlacei. De aceste e mai aprópe alu Clusului cu care nu me voiu ocupá nefiéndu-mi canoscutu. Tractulu Dergei precumu si alu Miluanului, care nu va mai esistá, au suferitu si suferu multe de tóte. Averile bisericesci si scolastice sunt in confusiune romantica. Socotelele nefacute de prin 1870 seu dora si mai de multu in cele mai multe parochii si ne substernute esactoratulu din Blasiu, cu tóte cá domni protopopi câte de 3, 4 ori pe anu ne facu visit'a in caus'a acést'a ducédu cu sine 3, 4 péna in 5 fl. din fiacare comuna la tota ocasiunea. Scótele neregulate, investiatorii cei mai multi sunt numai provisorii din anu in anu, cá asia pentru intarire se platésca in totu anulu dlui protopopu. Curatorii de comunu, fiindu cá se intarescu de protopopu, péna ce nu depunu pretiulu intaririi de minimum 10 fl. nu se intarescu. Acestia apoi necontrolandu-i nemenea mananca averile bisericelor (?) seu celu púginu dan ansa poporului de a-i suspitiona, de unde urméza, cá poporulu n'are incredere in ei, n'are in preoti si in fine apoi n'are incredere in nemenea.

Péna chiaru si cu adjutulu séu „mil'a imperatésca“ se face abusu si inca asia, cá mai toti preotii trebe se dé protopopulu jumetate séu celu púginu o parte din adjutulu celu capeta pentru asia numit'a „recomendatia.“ Cunosc unu casu, dle Redactoru! candu in anulu trecut capatandu unu preotu unu subsidia dela Blasiu, a fostu silitu sermanulu se dé din 20 fl. 5 fl. protopopulu M. sub titulu de porto postale etc. etc. Poporulu geme sub asemenea conducatori si nemultiamirea lui cresce pe di ce merge.

Canónele facute in 1869 in Blasiu prescriu ea preotii in totu anulu se se adune la scaunulu pro-

topopescu, de-mi aducu bine aminte, si se se consulte despre trebile eparchiei, cu care ocasiune se se marturisesca si cuminece fiecare preotu. In eparchi'a nóstra inca s'au practisatu asemenea sínóde in totu anulu, adunandu-se toti preotii mai totdeauna in Hidá 'unde inse, dorere, prea púginu se urméza prescriptele memorate. . . — Trebile bisericesci si scol. apoi se ispravescu ele cu ocasiunea visitatiuniloru canonice, candu lucrulu principalu e facerea cuietantiei. (?)

Eca asia am statu si stamu noi pe aci. La Almasiu si Morlac'a, dupa cumu audu, inca nu merge mai bine tréb'a mai cu séma cu socotelele bisericelor si ale scóleloru, asia încátu, déca dela Blasiu s'ar' tramite una investigatiune, aceea ar' trebui se lucreze multu, cá se ne pota aduce lucrurile in ordine. Preotii nostri din partile aceste parte mare, fiindu omeni vechi si esiti numai din scól'a lui Cirilu, prea púginu se sci ocupá cumu s'ar' cadé cu trebile bisericesci si scolastece. Lauda pucineloru esceptiuni.

In asemenea impregiurari amu asteptatu, cá tractele protopopesci se voru organizá si compune din comune coresponditorie la numeru, cari tóte la olalta se fia in stare a sustiené unu protopopu harnicu de a conduce preotii si poporulu si care se fia spre mandri'a bisereceii si a natiunei nóstre si in stare de a aduce in ordine confusiunile comise de antecesori. . . Inse asteptarile nóstre, cá maritulu Consistoriu ne va mantui de tóte greutatile si de incurcatorii acesti'a, nu s'au implinitu, tractele nu s'au arondatu cumu amu fi doritu. Dlu M. spre esemplu, care mai inainte avea de a face numai in 15 comune confusiuni, i s'au mai datu 10 comune, cá se facea confusiuni acuma in 25 de comune. Celoralalti asemenea li s'au maritu tractele, ceea ce ingreunéza si mai multu limpedirea afaceriloru incurcate bisericesci si scolare. . . Se dice inse, cá impartirea acést'a nu s'a facutu pentru presentu, ci pentru venitoriu, eu inse asecurazu pre ori si cine, cá mergédu trebile totu asia si continuandu-si conducatori acesti'a si mai departe confusiunile si abuserile loru — venitorulu numai atáta va avea de inregistratu in istori'a bisericésca, cá au fostu si pe aici poporu si preoti adoratori ai s. uniri.

Tóte aceste si alte multe le cunosc cei competentii Ei sciú, cá Poptelecanii acumu de unu anu au cerutu comisiune pentru limpedirea lucruriloru loru bis. si scol., dér' caus'a zace inca la Consistoriu; ei trebie se cunósca si faptele lui M. si se scie, de candu nu suntu facute socotelele bisericesci si scol., cáci acolo-i esactoratulu, dér' se pare, cá unii astupa neincetatu (?) aceste neajunsu. Eu inse dicu: Fiti destepti si atenti, si nu lasati a fi sedusi de consiliari preocupati de nepotismu, cáci va veni or'a, candu bucurosu ati descureá lucrurile, dér' va fi prea tardiu!

Unu laicu credentiosu gr. c.

Cestiunea Evreiloru in Camer'a romana.

(Continuarea discursului dlui Ionu Bratianu.)

„D-loru! dupe ce s'a admisu idea pentru revisuirea Constitutiunei, s'a dusu in strainatate si D. Sturza si D. Boerescu. Atunci, candu era se plece D. Boerescu, multi era de parere se nu se duca; inse eu amu tienutu se se, duca cá se, veda déca noi amu tradatu tiér'a, déca amu luat angajamente, si care suntu dispositiunile Puteriloru in privinti'a nóstra. Suntu incredintiati, ca deca D. Vernescu se ducea cum s'a dusu D. Boerescu, aru fi venitu totu cu aceeași convinctiune cumu a venitu D. Boerescu.

„Eu D-loru, mai antaiu cá D. Vernescu nu a voitu se intre in ministeriu, déru nici nu poteam se bagu in ministeriu tóta majoritatea vorbarétia, fiindu-cá D-vóstra vorbiti dér' fiecare vorbindu, dice: eu vorbescu in numele meu numai. D. Maiorescu numai a venitu eri si a caracterisatu partitulu pe care 'lu infacisíéza, deru toti cei alti vorbescu aci in numele unei majoritati insensabile, cumu se dice, aci in numele D-loru personalu. . . Audu pe unu D. deputatu cá este ostenitu. Destulu m'ati chinuitu cinci, siése dile, permiteti-mi cá se ve aducu si eu superare vreo cate-va óre, si nu facu jicéla sanatatiei mele, fiindu-cá sciti, cá suntu unu omu bolnavu.

„D. Maiorescu a venitu reu si a declaratú cá nu s'a pusu cestiunea in tóta lumin'a ei, nu s'a facutu destula lumina asupra acestei cestiuni, si cá amu tienutu tiér'a in sguduire, cá ne face unu actu de acuzare, de ce nu ispravimu mai curendu. Audi! Noi nu ispravimu! si d-loru tienu fiecare cate unu discursu de doue, trei óre.

„D. Maiorescu a disu cá va face lumina. In adeveru, D-loru ca s'a facutu lumina, si in adeveru D-loru, cá d. Maiorescu nu numai cá a largitu cerculu, de cátu a facutu o adeverata lumina. Ei bine, se ve spunu dreptu, totu

m'amu induoitu candu amu auditu pe d. Maiorescu, dér' dupa ce 'i-amu cititu discursulu, si chiaru asia ciontutu, amu vedutu, ca este unu programu intregu. Orbu trebe se fia acela care nu'lu va vedé. Tempitu se fia acela care nu'lu va intielege, fiindu cá a fostu destulu de claru.

„D-loru, onor. d. Maiorescu a venitu si a voitu, se disese situatiunea nóstra constitutională, si a trebuitu se o ia de la divanulu ad-hoc; unora li se ura, diceau: ce ne duce la divanulu ad hoc! Dér' ce ne a spusu onorat. d. Maiorescu? Ve spunu in resumatu cá se nu ve perdu timpulu multu, a disu cá divanulu ad-hoc a recunoscutu dreptulu poteriloru straine se ne dé o conventiune, si se ne dé institutiuni. Onor. d. Maiorescu, candu citá, facea pe d. Cogalniceanu se se svérculésca pe banca, fiindu-cá confundá, candu divanulu ad-hoc de aci cu celu din Moldov'a, candu pe celu din Moldov'a cu celu de aci. Dér' maiestruulu in totu-d'auna ia lucrile si le asiedia asia, cá tabloulu se póta se complaca, se amagésca pe acela care crede cá vede unu paisagiu.

„Divanulu ad-hoc din Moldov'a s'a esprimatu, cari sunt vointiele tierei in privinti'a organizatiunei sale interióre. Divanulu ad-hoc de aci, din contra, a aratatu numai acele cinci puncturi, in care intra si Domnulu strainu, si a disu: n'au strainii se se amestece in organizarea nóstra interna; noi nu avem se emitemu nici o dorintia pentru organizarea din intru, nici politica, nici sociala, nici nimica, si amu facutu pe reprezentantii acelor 17 judetie, ai clacasiloru, se nu scóta o voce de suferintia din peptulu loru, numai cá se nu ne compromitemu demnitatea nóstra nationala si dreptulu nostru, cá strainii s'a vie se legifereze in tiér'a nóstra.

„Ei, d-loru, cine s'a unitu cu noi atunci? Totu partidulu conservatoru a fostu cu noi, pe care 'lu represinta D. Maiorescu, si noi eramu tineri atunci, credédu cá vointi'a nationala avea se fia ascultata de Europ'a si puterile nu voru luá nici o hotarire in privinti'a nóstra: dér' acei cari au votatu cu noi, dupa ce s'a strinsu conferinti'a de la Paris, s'au dusu cu memorii, si au lucratu pe lêngu puteri se ne dé acea conventiune, contra careia votase aci impreuna cu noi, cá strainii n'au dreptulu se ne-o impuna. Acésta este pentru invetiatur'a nóstra.

„Onor. D. Maiorescu a disu: tiér'a a recunoscutu dreptulu poteriloru straine se legifereze pentru noi, dér' uita cá atunci, candu a venitu conventiunea de la Paris, noi cá se nu ne punemu in impotrivire cu puterile garante n'amú disu, cumu dice onor. d. Vernescu astadi, cá este o simpla oferta si nu o primimu, ce 'mi passa mie de Europa? Noi nu amú disu asia, cu tóte cá eramu mai tineri de cátu d. Vernescu astadi, ci amú cautatu cumu se scapamu dreptulu nostru fara se ne punemu in opunere cu puterile garante, si amú declaratú aci, cá ne insusimu conventiunea de la Paris, si o declaramu Constitutiunea nóstra.

„Onor. d. Maiorescu a venitu si a spusu pe urma cumu s'a facutu lovitur'a de Statu. Eu intielegu pe acéi cari au facut'o se vie, fiindu-cá au avutu convigerea cá facu unu aciú bunu, se o sustiena; dér' in principiu se sustiena cineva o lovitura de Statu, nu credú cá acela, care face asemenea declaratiune, trebe cá noi se 'lu declaramu apostolu alu constitutionalismulu in Romani'a. Ce ne arata onorabilulu domnu Maiorescu in discursulu domniei-sale? Dice, cá in statutu amú conservatu tóte acele din conventiune, care priveau dreptulu mai multu séu mai púginu internationalu, ci cá statutu nu numai in legiferarea din naintru hotara, era totu ce privea pe puteri i le-amú pastratu, cá conventiunea este pastrata cu consimimentulu divanului ad-hoc, adica alu natiunei, si pe urma onor. d. Maiorescu vine la Constitutiune si dice: dupa ce a venitu Domnitorulu nostru pe scaunu ce s'a facutu? Spuno cá in Constitutiune noi n'amú atinsu nici una din acele ceatiuni cari au remasu recunoscute Europei, se dispuie de dênsele, acelea au remasu si Constitutiunea nu le-a atinsu. Prin urmare au remasu in picióre acele cinci puncte, autonomia, unirea, regimulu constitutionalu si Domnulu strainu si hereditaru, acele au remasu de dreptu ale poteriloru garante, Constitutiunea nu le-a atinsu, sunt inca in picióre.

„Prin urmare, dér' ori-candu va fi unu congresu, onor. D. Maiorescu 'i recunósce dreptulu se atinga aceste puncturi, este de dreptulu cu totulu internationalu, si sferisitu a fostu, cá domnitorulu isi trage dreptulu séu juridicu din piebiscitu, cá domnitorulu potea nici chiaru se primésca Constitutiunea onor. D. Maiorescu care, de si facea si péna eri parte din majoritatea vorbarétia, numai vorbaretiu n'a fostu, numai arta pentru arta n'a facutu; onor. D. Maiorescu, de si a datu discursulu séu form'a cea mai corecta, cea mai liberala, cea mai artistica, acésta inse a facut'o numai, cá ideile sale se impresioneze mai multu, si se remana mai bine intiparite in mintea acélóru cari 'au ascultatú. Ei, D-loru, ce nevoie avea onor. D. Maiorescu se ne spuna, cá puterile au dreptulu se dispuna de sórtea Statulu nostru in privinti'a celorn 5 puncte? Ce nevoie avea se desparta pe Domnitoru de Constitutiune? Cella púginu onor. D. Maiorescu, care a fostu ministru, consiliaru alu Tronulu, nu trebuia se dica cá numai dupa ce domnitorulu a fostu alesu prin piebiscitu, a venitu o constituanta, care l'a aclamatu din nou. Domnitorulu a juratu pe Constitutiune, si astadi acést'a Constitu-

tiune forméza unu pactu fundamentalu între Domnitoru și tiéra. (Aplause.)

Ei, onorabile domnu, candu vii d-ta, cu autoritatea, cu talentulu d-tale și mai cu séma cá represintantu alu partitului conservatoru, și faci unu programu, nu era de datoriu d-tale se'ti complectedi idea? Ai scosu din discursulu d-tale o parte, dér' n'ai inlocuit'o cu nimicu, pentru cá astufeliu se atragi simpatiele unora din acei, pe cari 'i represinti asta-di. Cu ocașiunea revisuirei art. 7, care nu privesce de cătu pe evrei, onor. d. Maiorescu vine și pune totulu in cestiune. Apoi nu avemu și noi dreptulu se dicemu: bagati de séma d-loru, se nu o patiti cum am patit'o noi la 1857, candu amu votatu in divanulu ad-hoc cele 5 puncte, și n'amu intratu in nici o cestiune interióra, se nu patiti dicu și d-vóstre cá acei, cari ve dicu se nu revisuimu séu acei cari ve dicu numai atátu si nimicu mai multu. (Conclusiunile finale ale acestui discursu le-amu publicatu deja in Nr. 74.)

Ratiociniulu „Societatiei fondului pentru infiintierea unei scóle romane de fetitie in Clusiu.“

„Societatea fondului pentru infiintierea unei scóle rom. de fetitie in Clusiu“ la 14 Septembrie a. c. 'si tienú prescri'sa adunare generale anuale. Obiectulu de frunte alu adunarei fú revederea socotelor, cari cercetandu-se din firu in peru, se aflara duse cu esactitate și acuratetia; drept'ce adunarea dandu casariulu Lazaru Baldi absolutoriu pre restempulu de la ultim'a adunare gen., 9 Iuniu 1878, pēna in 14 Septembrie a. c., i votá totodata multiamita protocolaria.

Din ratiociniulu eluce, cá fondulu nostru posedea in diu'a adunarei 2020 fl. 20 cr. dóne miie dóuedieci fl. și dóuedieci și nóue cr. v. a.; anume 538 fl. 77 cr. in cass'a de pastrare, dati pre ipotēca 850 fl., 2 actiuni „Transilvani'a“ cate de 100 fl., 1 actiune „Albin'a“ de 100 fl., 1 act. „Gradin'a de copii“ 50 fl., 1 act. de desarcin. Pamentulu 50 fl., 1 actiune de desarcin. pamentulu 100 fl., promisi de d. protopopu alu Clusiuului Gabr. Popu 100 fl., promisi de d. secretariu financ. Georgiu Popu 25 fl. restu la casariu 6 fl. 52 cr. La adunarea generale diu' a. tr. fondulu avea 1735 fl. 51 cr., deci in annulu din urma fondulu crescu cu 284 fl. 78 cr. v. a.; crescamentulu s'ar' aretá p'aci cu una suta de fl. mai mare, de cumsa se potea pana la diu'a adunarei gen. incassá nescari interusurie de la unu debitoriu morosu.

Numerulu membriloru Societatei se spori de la ultim'a adunare gen. incóce cu st. dna Mari'a Iliesiu n. Sándor, pré cunoscuta de zelulu seu romanescu și umanitariu, pentru care si fú decorata cu crucea „Elisabet'a“ a Romaniei; d-s'a oferi fondulu nostru una oblegatiune de desarcinarea pamentulu in valóre numenale de 100 fl., facundu-se estu modu membra fundatoria, éra cá membru ord. se inscrise on. d. parocu alu Biei Ioane Horsi'a. Asiadéra membri fundatori avemu 4: d'na Mari'a Iliesiu, dd. Ioane Moldovanu protop. in Catin'a, Ioane Petranu advocatu și Gabr. Popu protop. (cu 100 fl. promisi); membri ordinari, cu tacsá anuale de 2 fl. 14 dd. Iosefu Pinteá jude reg., Alesand. Lazaru consil. gub. pens., Ioane Nestoru jude r., Leont. Popu jude r., Vas. Rosiescu protopresb., Vas. Popu esecut. r., Demet. Popu capel. castr., Lad. Vajda secret. minist. pens., dr. Greg. Silasi prof., dr. Aur. Isacu adv., Petru Uilacanu prof., Ioane Horsi'a parocu, Georg. Popu secret. financ. (cu 25 fl. promisi) și spect. dna Rosali'a Popu n. Baldi subprefectéza in Geláu.

Estu modu potemu dice, cá dupa impregiarările actuali nu pré favorabili fondulu nostru totu inaintézia, și sperámu dupa Ddieu, cá prin asociarea și a altoru Romani zelosi și Romane zelóse de cultura natiunale, asta-di atatu de necesaria generatiunei rom. plapande, va inaintá și cresce din ce in ce mai rapede, incatu se nu mai fia departe diu'a multu dorita a deschiderei unei scóle rom. de fetitie in fóst'a capitala a Transilvaniei. La ce Ddieu ne ajute!

Clusiu, 30 Septembrie n. 1879

Alesandru Lazaru, Dr. Greg. Silasi, Lazaru Baldi,
presied. notariu cassariu.

Diverse.

(Societatea de lectura „Julia“) a tirerimeii române din Clusiu s'a constituitu in siedinti'a din 15/27 Septembrie pe anulu scolasticu 1879/80 in modulu urmatoriu: Presiedinte: d. Dr. Aureliu J s a c u advocatu. Vice presiedinte Vincentiu Nicó r a, asc. de fl. Notariu alu siedintielor: Andreiu Miculu, juristu. Notariu pentru afaceri esterne: Petru Piposiu, asc. de filos. Bibliothecariu: Jacobu Majoru, medicinistu. Cassariu: Juliu Herbai, juristu. Spre intregirea comitetulu s'au alesu cei trei membri de incredere: Nicolau Hossu, juristu, Beniaminu Popu, asc. de filos. și Emilin Porutiú, juristu.

(Unu pretore cá censuroruesaminatoriu de invetiatori.) Ni se relateza urmatorele: In 20 a lunei lui Septembrie a. c. se presentéza in comun'a Margineni din Co-

mitatulu Fogarasiului pretorele (solgabireulu) de acolo — de origine unguru. Iudata dupa aceea tramite pe primariulu, la invetiatori cu invitarea: „A venitu dlu solgabitóru, se veniti cu dreptatile ce aveti!“ Invetiatorii se supunu „inaltei“ porunci a dlui solgabitóru. Acest'a intréba indata: „Unde i dreptatile?“ „Aci, dle pretore... Scii unguresce?“ Uuu invetiatoriu replica: „Inca n'a venitu anulu 1883, care-lu prescrie legea, se scimu unguresce, și se-ne supunemu la censura.“ Jo n'am tréba de aceea, far' respunde ce io dicu!“ Nu-i vine la socotéla románesce, continuéza unguresce: „De cāti ani suntu invetiatorii? De cāti ani servescu? Sciu copii unguresce? etc... Dá incepetorii ce sciu unguresce? I se spune din parciu invetiatoriulu acelei clase, cá acei'a nu sciu nici románesce bine, ne cumu se scia unguresce... dér' inzedaru dlu solgabitóru nu vré se scia de aceea... Eata unde amu ajunsu inca in anulu mantuirei 1879! Nu remane alt'a la bietii invetiatori romani, decátu cá ori si candu intre aceste impregiarari fortunóse, candu se ivesce in Comuna, vr' unu finantiu ori altulu — omu de alu regimulu — se fia gata de a vorbí unguresce, caci dupa dis'a loru: Most magyar világ, se se supuna la censura, cáci pre totu momentulu suntu amenintiati cu delaturare din oficiu.!?

(Principele Bulgariei in Bucuresci.) Joui 20 Sept. principele Bulgariei a primitu, la palatulu din Bucuresci, corpulu diplomaticu și consularu acreditatu pe langa persóna A. S. R. Domnului. Ex, S'a Suleiman-Bey, tramisu extraordinaru și ministru plenipotentiaru alu Sultanelu, a presintatu, cá decanu, Altetii Sale pe d-nii ministri, agenti diplomatici și consuli generali. A. S. R. Domnulu cu A. S. Principele Bulgariei au asistatu in aceea si di in gradin'a Cismegiu, la parad'a gardeloru din garnisona. Cu acést'a ocașiune Domnitoriulu a trecut in revista recrutii corpuriloru din ganisona, apoi a primitu raporturile fiacarui siefu de corpu in parte si trecendu in revista si presentandu principelului Alexandru pe toti d-nii oficiari din garnisona, altetiele Loru au bine-voitu a se intretiné cu cea mai mare parte din d-loru. Vineri princ. Alesandru I a visitatu arsenalu. Domnitorulu insocia pe augustulu seu óspe. La arsenalu Altetiele Loru fura intemperate de d. ministru de resbelu, colonelu Leca, de d. comandantu alu divisiei, generalu Cernatu, de d. inspectoru generalu alu tuturor stabilimenteloru de artileria, colonelu Al. Angelescu. Princip. Alesandru a visitatu pe rēndu tóte despartiamintele acestui stabilimentu; lemuri'a, masinari'a etc.

Cu o deosebita atentiune a privitu princ. Alesandru fiacare obiectu. Satisfacuti de deplinu, Altetiele Loru se dusera de aci la casarm'a Regimentulu I de infanteria, pe care o visitara asemene cu de-amenuntulu. La orele 11 si jumetate Altetiele Loru se intórsera la Palatulu de la Cotroceni. — Sambata, 22 curentu, A. S. R. Domnulu si A. S. Principele Alesandru au trecut in revista, la órele 10 de diminetia, pe platoulu de la Cotroceni, 4 batalióne de infanteria, 2 escadróne de rosiori, 3 baterii de artileria și o sectiune de ambulantiu din trupele garnisónei. Altetiele Loru erau insocite de cas'a militara domnéscá si adjutanti Principelului Bulgariei, precum si de d. ministru de resbelu, de d-nii oficiari superiori și de statulu majoru general. D. generalu Cernatu, Comandantulu divisiei militare teritoriale, au intēpinatu pe Altetiele Loru la arip'a drépta, impreuna cu d. colorelu V. Cretieanu, care comandá trupele ce erau in frontu. Dupa ce a trecut pe dinaintea frontulu, in aclamatiunile trupeloru, Altetiele Loru au asistatu la diferite manuri din scól'a de compania si de batalionu, ear' artileri'a si cavaleri'a au esecutatu diferite evolutiuni. Apoi trupele s'au desfasuratu in o manevra generala, dupa care s'a formatu pentru defilare. Dupa antai'a defilare in colóna de plutóne, trupele au defilatu pentru a dou'a óra: infanteri'a in pasu gimnasticu, cavaleri'a si artileri'a in trapu. La órele 12¹/₄ Altetiele Loru s'au intorsu la Palatulu de la Cotroceni.

(Bibliotec'a Santulu munte.) Cetimu in „Timpulu“: Anuntiamu cu placere cá parintele archimandritu dela muntete Athos a sositu de doue dile in capitala. Suntemu veseli, cá putemu anuntiá, cá scopulu parintelui archimandritu este in parte ajunsu. Bibliotec'a muntelui Athos a trecut preste sum'e de siese-deci de mii de volume. Frumosu pentru Romani, dér' mai frumosu pentru parintele Chiriacu! N'a crutiatu spese si osteneala, pentru cá sa'si ajunga tient'a mareatia de a pune in Macedoni'a bas'a unui romanismu mai intinsu! Scopulu s'a ajunsu in parte,

amu disu se cautamu acumu se 'lu implinimu in totalu. Este de trebuintia séu ba cá Parintele Archimandritu se'si urmeze misiunea s'a si in cele alte parti ale Romanismului? In manile cui se voru lasa cartile adunate pēna acum? La amēdoue intrebarile aceste póte respunde numai unu comitetu instituitu spre acestu scopu. Se nu creda cineva, cá acést'a biblioteca va servi numai spre parada in monastirea románeasca din Santulu munte! Scopulu ei este latirea limbei románesce printre locuitorii vechei Macedonie, Monastirea va fi oare-cum bibliotec'a centrala, ér' cartile se voru respandi prin intrég'a Macedonia, desteptandu poporulu, latindu iubirea limbei nóstre printre fratii nostri de dincolo de Dunare, amenintiati se si pēda limbá si cu ea nationalitatea.

(O revolta de femei.) Din Constantinopole se scrie cu dat'a de 19 Septembrie: Septeman'a trecuta a fostu bogata in incidente sgomotosé. Marti'a trecuta curtea malie-ului (ministerulu de finantie) a fostu teatrulu unei noue revolte din partea femeiloru. Vreo 2000 de femei se strinsesera acolo, parte din ele spre a reclamá o pensióne éra cele-lalte spre a cere o parte din léf'a barbatiloru lor, cari se afla in rēndurile armatei. Zahdi pasia, care acum doue luni abia a potutu scapá din manile acestoru reclamante, crediuse de asta-data cá e mai intieleptu se se absenteze. Functionarii regretara, cá nu potu plati nimicu, din cauza cá tóte casele erau góle; in urm'a acestei declaratiuni femeile se infuriara asia de grozavu, in cátu se iscá o adevvereta lupta între dēnsele și ómenii politiei, cari se incercara a le respandi. Prefectulu politiei, Hafiz pasia, interveni; elu fú fluieratu si femeile ei strigara: „Noi nu voimu rochi de matasa, cum pórtá femeile pasialiloru si ale Sultanelu, care banchetéza cu ghiaurii; noi nu ceremu de cátu o bucatia de páne pentru copiii nostri!“ Hafiz pasia se facu cá nu intielege acést'a alusiune la o aventura scandalósa intemplata la doue dame ale palatulu. Elu ordoná „kavasiloru“ de-a respici cét'a de femei si in fine, inghioldite si inbrancite de pumnii „kavasiloru“, nefericitele se retrasera, blastemandu pe Sultanu. „Rom.“

Dr. Dionisiu Máthe

Magistru diplom. alu dentisticeii,
dentistu, plombatoru și magistru de dinti artificiali
Dr. de medicina din Bud'apest'a

face cunoscutu onor. publicu, cá in timpulu siederei sale in Brasiovu pēna la 20 Octobree si-a deschisu atelierulu de arta dentistica in Strad'a Vamei Nr. 13, oferindu-se a face tóte operatiunile dentistice, a pune dinti singuratici din emailu anglesu séu americanu și intregi siruri de dinti de presiune aerica cu vulcanitu, cari corespundu pe deplinu ori-carui scopu: a manca, mestecá și vorbi, dupa sistemulu celu mai nou americanu, ii pune frumosu, naturalu și durabilu cu pretiurile cele mai eftine; mai departe plombéza dinti ganosi cu auru, argintu, platina séu cu alte materii durabile, prin ce incéta durerea de dinti și dinte se mai póte intrebuintiá 15—20 de ani.

Ordinéza inainte de ameadiu dela 9—12, dupa ameadiu de la 2—5 óre.

Subsemnatiu facu prin acést'a cunoscutu onoratoriloru musterii si onor. publicu, cá si-au asortatu

Magazinulu de haine barbatesci Strad'a Vamei Nr. 12.

cu cele mai moderne si cele mai fine materii noue pentru haine de tótna si de érna din fabricele interióre si esterióre si se recomēda cu confectionarea prompta de totu felulu de haine barbatesci, cu pretiurile cele mai moderate. Costume de tótna dela 25 fl. in susu.

Cu tóta stim'a
A. SCHWARZE & BARTHA.

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aureliu Muresianu
Tipograf'a: Ioane Gótt si fiu Henriu.